

23.9.2022

Johdanto

Valtiovarainministeriö asetti 23.6.2021 lainsäädäntötyöryhmän valmistelemaan sellaiset lainsäädännön muutokset, joita digitaalisen henkilöllisyyden hankkeessa suunniteltujen ratkaistujen tuottaminen ja käyttöönotto edellyttivät. Työryhmä asetettiin toimikaudelle 1.8.2021 - 31.8.2022.

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotukset sellaiseksi lainsäädännöksi, joka mahdollistaa digitaalisen todisteen luomisen sekä sen hyödyntämisen yhteiskunnan palveluissa henkilöllisyyden ja varmennettujen identiteettitietojen osoittamiseksi. Työryhmän olisi laadittava ehdotukset myös muiksi lainsäädännön muutoksiksi, joita digitaalisen henkilöllisyyden hankkeessa suunniteltujen ratkaistujen tuottaminen ja käyttöönotto edellyttävät.

Työryhmän oli kuitenkin työssään huomioitava Euroopan komission ehdotus COM(2021) 281 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 muuttamiseksi sekä tästä johtuvat EU-lainsäädännön muutokset. Työryhmän tehtävänä on arvioida, miltä osin hankkeen tavoitteita toteuttavat lainsäädännön muutokset on mahdollista laatia siten, että hallituksen esitys annettaisiin eduskunnalle syysistuntokaudella 2022. Lainsäädäntötyöryhmän oli laadittava tällaiset ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon ja luovutettava luonnos valtiovarainministeriölle 15.1.2022 mennessä.

Mikäli edellä kuvatun kokonaistavoitteen saavuttaminen ei olisi ollut mahdollista asetetussa aikataulussa asetuksen (EU) N:o 910/2014 muuttamisen aikataulun tai muun vastaavan syyn johdosta, lainsäädäntötyöryhmän tehtävänä oli lisäksi laatia ehdotuksensa sellaisista lainsäädäntöä koskevista toimenpiteistä, joilla kokonaistavoite voitaisiin saavuttaa. Ehdotukset voitaisiin tarkoituksenmukaisilta osin laatia hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän ehdotus jatkotoimenpiteistä olisi luovutettava valtiovarainministeriölle sen toimikauden aikana.

Työryhmän tehtävänannon lähtökohtana oli pyrkimys mahdollistaa seuraavat ratkaisut hyödynnettäväksi sekä julkisen että yksityisen sektorin palveluissa:

- Väestötietojärjestelmään rekisteröidyille henkilöille väestötietojärjestelmässä olevan identiteettitiedon pohjalta luotava digitaalinen todiste, joka tallennetaan tai linkitetään henkilölle luotavaan digitaaliseen lompakkoon, ja joka toimii digitaalisena henkilöllisyystodistuksena;

- digitaalinen lompakko, jolla digitaalista identiteettiä voidaan käyttää ja siihen liitettyjä varmennettuja väittämiä voidaan osoittaa tai välittää digitaalisiin palveluihin;
- digitaaliseen lompakkoon vietävä mobiilihenkilökortti henkilöille, jotka täyttävät henkilökortin myöntämisen edellytykset tai joille on jo myönnetty henkilökortti;
- digitaalisen henkilöllisyystodistuksen rinnalle vaihtoehtoinen väline, joka ei edellytä puhelinta ja joka toimii pääsääntöisesti vain sähköisessä asiointissa.

Lainsäädäntötyöryhmä työskenteli digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi asetetun hankkeen ohjausryhmän alaisuudessa. Asettamispäätöksen mukaisesti ohjausryhmän olisi hyväksyttävä luonnos ennen, kuin lainsäädäntötyöryhmä luovuttaa sen valtiovarainministeriölle.

Lainsäädäntötyöryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöneuvos Maarit Huotari valtiovarainministeriöstä. Työryhmän jäseniksi nimettiin johtava asiantuntija Aino Salmi (sisäministeriö), hallitusneuvos Sami Aalto (opetus- ja kulttuuriministeriö), yksikön johtaja Elina Immonen (liikenne- ja viestintäministeriö), hallitusneuvos Liisa Huhtala (työ- ja elinkeinoministeriö), erityisasiantuntija Teemupekka Virtanen (sosiaali- ja terveysministeriö). Asiantuntijajäseninä olivat johtava asiantuntija Anne Lohtander (liikenne- ja viestintävirasto), varmennehallintopäällikkö Katja Lingonheimo (Digi- ja väestötietovirasto) sekä ylitarkastaja Juhani Ruutu (poliisihallitus). Työryhmän asiantuntijasihteeristössä toimivat erityisasiantuntija Emilia Laitala (valtiovarainministeriö) ja ylitarkastaja Laura Kolinen (liikenne- ja viestintäministeriö). Sanna-Mari Kirjalainen toimi hallinnollisena sihteerinä (valtiovarainministeriö). Lisäksi työryhmän työhön osallistui erikseen kutsuttuja asiantuntijoita.

Valtiovarainministeriö teki 16.12.2021 asettamispäätös muutoksen työryhmässä tapahtuneiden jäsenmuutosten johdosta. Jäsenistöä muutettiin tuolloin seuraavasti: neuvotteleva virkamies Johanna Kari (sisäministeriö) siirtyi Aino Salmen tilalle 1.10.2021 alkaen, hallitusneuvos Jenni Rantio (liikenne- ja viestintäministeriö) siirtyi Elina Immosen tilalle 1.10.2021 alkaen, erityisasiantuntija Jesse Heiskanen (valtiovarainministeriö) nimettiin 1.9.2021 alkaen sihteeristöön, ylitarkastaja Sonja Töyrylä (liikenne- ja viestintäministeriö) siirtyi Laura Kolisen tilalle sihteeristöön 1.12.2021 alkaen ja Sanna-Mari Kirjalaisen toimikausi päättyi 15.10.2021.

Työryhmä kokoontui toimikautensa aikana 9 kertaa sekä järjesti erinäisiä kirjallisia kommenttikierroksia. Työryhmä on hyväksynyt tämän kirjeen luovutettavaksi kirjallisessa menettelyssä 9.9.2022.

Valmistelutilanne työryhmän toimikauden päättyessä

Työryhmä on toimikautensa aikana valmistellut ja käsitellyt luonnoksia hallituksen esitykseksi digitaalisesta henkilöllisyydestä. Työryhmän toimeksianto on kattanut koko hallituksen esityksen luonnoksen siltä osin, kuin kansallisesti säännellään

digitaalisesta henkilöllisyydestä. Valmistellut luonnokset sisälsivät ehdotukset digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta, ulkomaalaisen digitaalisesta asiointivälineestä sekä luonnollisen henkilön tunnistusvälineestä. Valmistelun edetessä mobiilihenkilökortista käsitteenä luovuttiin ja käsitteenä käytetään digitaalista henkilöllisyystodistusta. Digitaalinen henkilöllisyystodistus olisi jatkossa henkilöllisyyttä osoittava asiakirja sekä sähköiseen asiointiin että käyntiasiointiin. Esityksessä ehdotetaan muutoksia lakiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta siten, että jatkossa digitaalinen henkilöllisyystodistus kuuluisi vahvan sähköisen tunnistamisen piiriin pankkitunnistamisen, mobiilivarmenteiden ja henkilökortin rinnalle kuulumatta kuitenkaan luottamusverkostoon. Aikataulullisista syistä johtuen hallituksen esitysluonnos valmisteltiin lopulliseen muotoonsa lausuntokierrokselle valtionvarainministeriössä virkatyönä, huomioiden mahdollisimman hyvin työryhmältä saadut kommentit. Menettelytavasta keskusteltiin työryhmässä ja siitä sovittiin yhteistyössä valtiovarainministeriön ja hankkeen ohjausryhmän kanssa. Viimeistelyn jälkeen ehdotus lähetettiin valtiovarainministeriöstä lausuntokierrokselle maaliskuussa 2022. Myös lakiesityksen jatkovalmistelu on lausuntokierroksen jälkeen tehty virkatyönä valtiovarainministeriössä.

Työryhmä on työnsä kuluessa myös arvioinut ehdotettavan lainsäädännön suhdetta eIDAS-valmisteluun, mutta EU-valmistelun vaihe sekä kansallisen hankkeen vaihe huomioiden, ei tässä vaiheessa ole ollut tarkoituksenmukaista tarkastella lähemmin identiteettilompakkoja koskevia kysymyksiä.

Tällä kirjeellä työryhmä ilmoittaa valtiovarainministeriölle päättäneensä työskentelynsä.

23.9.2022

Lainsäädäntöneuvos

Maarit Huotari

VN/18505/2021-VM-673

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: